

Name: Attia Altaf.

Subject: Punjabi

سوال نمبر 1: ناول "دیوائے دریا" دے معاشرتی ہکے اگھڑے  
ساینے لیاؤ۔

﴿ (1) ﴾

تعارف:-

افضل احسن رندھوا نے پنجابی زبان دے ادب وچ  
بہ بھلن والے ادب تخلیق کر کے اپنی خاص تھاں بنائی اے۔ آپ نوں آو  
وے شاعر رافسانہ ناول دے ناول نگار دے ڈرامہ نگار دے مترجم دی  
جسٹین نال جانیئا جاندالے۔ آپ دا اہل ناں محمد افضل سائیں ۱۹۳۵  
افضل احسن اوہیاں دا قلمی ناں اے جے شاعری وچ تخلیق  
پاروں دی ورتیا اے۔ کعلم کمل کرون فکرون آپ دے کچھ کرمہ زری  
یونیورسٹی دے افضل آباد وچ نوکری کیتی اے پھر نوکری چھڈ کے وکالت  
سروے کردتی۔ ۱۹۶۵ء نوں ڈسٹرکٹ بار ایسوسی ایشن دے نائب  
صدر بنے۔ ۱۹۶۲ء نوں افضل آباد کون قومی اسمبلی دے ممبر منتخب ہوئے۔

﴿ (2) دیوائے دریا "دا جائزہ:-

گورنمنٹ کالج، راسول دے سلام محلہ "راوی"  
وچ افضل احسن رندھوا نے پروفیسر عباس نجی پوریاں نوں  
انٹرویو دینے آکھیا سی۔

"جیڑے ناولٹ" دیوائے دریا" دے کسی ذکریتے کردے اور

اویسے میرا پہلا ناولٹ اے بلکہ پاکستان دا دوجا ناول

اے۔ پہلا ٹیڈا سی۔

ناول دے قلم ۱۲۵ صفحے ہیں جے رائٹرز گیلڈ ولوں انعام

پافے دی اے۔

### ﴿ (3) دِلْوَا تے دریا دا علامتی مفہوم۔ ﴾

ناول "دِلْوَا تے دریا" دا علامتی مفہوم

ذبح ذیل مکالمیاں تون والیج یونڈا اے۔

دریا:

"سردار اجاگر سگھ رنڈھاوا اے دریا سی دریا۔ جہر نوں روڑے پئے تپا تے دھیراویا راد پہاڑ دی نیس ڈن سکدا اگل مُولہز وچوں قفل جاوے سیں، غلط یوسف ہماروں تھیں اوہ سندھ وائٹلوں سینگ اڑا تے کھلو جاندا۔"

ایکے دوئوں مکالمیاں مطابق "دریا" طاقت و بہادری و دلیری ہٹ دھرمی و ہندرتابت قدمی تے مستقل مزاجی دی علامت بن دا اے۔

دِلْوَا۔

"اوتے روپوں کون فاٹا آگھ سکدا اے۔ روپو تاں تیار ہینڈ دا دِلْوَا دِلْوَا۔" جندو مادی کڑی اے؟ جندو وانگریاں کڑیاں تے دِلْوَا تے ک بھٹے تاں نیس بھدیاں۔"

ایکے دوئوں مکالمیاں مطابق "دِلْوَا" تون مراد چافن روشنی و فوضی دھن تے راسخ و اطمینان تے آگوا تے اے۔

### ﴿ (4) دِلْوَا تے دریا دا معاشرتی یکو۔ ﴾

"فضل احسن رنڈھاوا"

و ناول "دِلْوَا تے دریا" وچ پاکستان بن تون پہلاں دے سانجے پنجاب دی سانجی معاشرتی نوں پچھنی کیتا کتا اے جہد وچ سگھ تے مسلمان آگھ رہند سیں۔

اویسیاں دیاں آہیں وچ یاریاں دوستیاں تے ہراوڑی نالوں ودھ سیں تے دشمنیاں وی قتل و غارت دی حد تک یونڈیاں سیں۔



## ﴿ ۵ ﴾ ناول دا پلاٹ :-

پلاٹ ناول داسیادی اٹل سوندا اے۔ ناول  
 نگار دے ذہن وچ موجود قصہ یا واقعات نوں فنی ترتیب نال  
 پیش کرنا پلاٹ کہلاتا اے۔ پلاٹ جیہ صنف و مربوط ہوتا  
 گا۔ ناول اونا ای دلچسپی کے کامیاب ہونے گا۔ اسی وجہ  
 سانجھے پنجاب دا منظر نامہ پیش کردا اے۔ جیہ وچ رہنما  
 اے سندھو خاندان دی کہیسی دشمنی نوں سامنے ساندھا  
 گیا اے۔ ایہہ دشمنی گھٹ سیون دی بجائے ناول وچ اضرے  
 روپ وچ قتل سیون پاروں پور و دھ جائی اے۔ ناول نگار  
 داکمال ایہہ وکے اضرے تیکر قاری دی دلچسپی منسٹن  
 دی کے ~~دے~~ اضرے وچ پروا اپنے پورا پورے سنگھ نوں قتل  
 سون دی بجائے اپنی محبوبہ نوں قتل کردیندا اے۔ اسی وجہ ایہہ  
 اس کامیاب و دھ ناول اے۔

## ﴿ ۶ ﴾ کردار نگاری :-

کردار ناول نگار دا مہموری اٹل سوندا اے۔ کردار  
 توں بغیر کہانی اگانہ و دھ سکری۔ "دیوا کے دریا" وچ کردار نگاری  
 اے ڈھیر زور دتا گیا اے۔ ایہہ مرکزی کردار سنگھ سنگھ رہنما  
 اے۔ مرکزی کردار توں علاوہ روپور پورچن سنگھ کردار  
 اجاگر سنگھ حاکم کھل، اندر سنگھ کے جیہ وچ کردار  
 جیہ کہانی نوں کامیابی نال انجام دیکر اہاندا اے۔

## ﴿ ۷ ﴾ مقابلہ نگاری :-

ناول وچ مقابلے دی بڑی اہم سوندا  
 اے۔ مقابلے جیہ قصہ، جیہ موقع محل کے کردار  
 دی ایہی مطابق سیون چلیں اے۔ یعنی جیہ عمر



عقل و ذہن کے قابلیت رکھنے والا کردار یوں لے مکالمے  
 بالکل اویسی شخصیت دے نمائندہ یوں - مکالمہ دی ونگل ونگو  
 "کتنے چلیا اس؟" یرجین سنگھ نے یوں جیسی چلیا  
 "جیسے میری"  
 "ایہ نال کون اے؟"  
 "میں نہیں پتہ؟" اگوں شمشروٹ کھا کے اکھن لگا۔

### ﴿۱۸﴾ جذبات نگاری

ناول نگار نوں جذبات نگاری کرن وجہ فاضل  
 ملکہ حاصل اے۔ ناول نگار نے جذبات نگاری کرن لگیاں اجسا  
 لفظی تاثر دتا اے۔ کہ قاری کردار دی دل کیفیت کون اکھا پو  
 جاندا اے۔ اپنے دوست اندر سنگھ نال فلاں کردا شمشروٹ سنگھ  
 را جذباتی انداز دیکھو۔  
 "اوتے میری عقل ہے قائم اے اندر۔ میں جیون ساری دنیا وچ  
 اسر گل را ڈھول وج گیا اے۔ میں کیرے موہنے نال اوہنوں چھڈیاں  
 اے رپوری ڈھول سور سے نال کہوں نہ جان دیاں۔ اوتے میں مرد  
 اکھ میں دیوے نوں قبول دتا اے۔"

### ﴿۱۹﴾ مقتدریں

ناول دا کوئی ٹائم کوئی مقصد منور یوں چلیا  
 اے جیوا جیاتہ گزارن دا ڈھنگ دتے یا فر جیاتی نوں پتر بنان  
 دا باعث بنان لایا اے۔ افضل احسن دا ایہ اک  
 کامیاب معاشرتی ناول اے۔ جیوا وچ پنجابی معاشرہ دے  
 کئی سماجی پہلوواں دی اشارہ کیا گیا اے۔ اس ناول  
 دے کچھ جڑی عوامل کارفرما ہیں۔ اوہ جائیداد



نظام دی خلقت رے استیانتعب ر خانزانی ہٹ دھرمیاں ر دشمنیاں ر  
سمائی برائیاں کے قریباں بارے آواز بلند کرنا و غیرہ پیش۔

### ﴿ (۱) زمان و مکان :- ﴾

ناول وج زمان و مکان یعنی وہ جہاں  
ٹکانے دا خاص خیال رکھیا جاتا اے۔ ناول ٹکانا ناول وج کہے  
ٹکا خاص عہد دی نکاسی کرا اے۔ کہ اوس عہد دی پیش کش لئی  
کے دی تھان ٹکانے دا انتخاب کرا اے۔ اس ناول دا تھان  
ٹکانہ پنجاب دی معاشرے کے خاص تہذیب و ثقافت بارے اے  
حدت و ہلا کے عہد دی خاص اے۔

جس طرح ناول دے موضوع دے مطابق  
ناول دے موضوع دے مطابق

ناول وج اس پنجاب دی دس پائی  
گئی اے۔ جوں و خیریاں بٹرا دیاں ر سماں رواج ر زرعی ر تیل پتیل  
صلے نقیبیاں وج کھیٹان و بھراو دیاں کے دشمنیاں و غیرہ عام  
من

### ﴿ (۲) زبان و بیان :- ﴾

ناول دی زبان سادہ ر ہسان کے قابل  
فہم اے جنھوں تشبیہاں ر استعاریاں ر علامتاں ر ضرب المثلان  
انگھانیاں کے محاوریاں نال شفاک باگیا اے۔ انداز بیان من  
کھو اے۔ پڑھن والا قاری زبان کے بیانی ڈھنگ  
یاروں ناول وج کھیا رہتا اے۔ افضل احسن نے شعری  
کوشش مرک زبان دی سادگی ر صفاکس کے لیے دی آسان  
توں مکو رکھیا اے۔

## ۷۱) مکرری کل :-

"دیوانہ دریا" افضل احسن دا کامیاب ناول ۱۔ ایہ ناول  
دیہاتی زندگی دی بھرپور عکاسی دے دیکھن تصویر پیش کردا ۲۔ ناول  
دے کردار بڑے جاندارنہ زبان کے بیان دے اعتبار نال وی  
ایہہ اک چنگا ناول ۳۔ ناول دی کہانی وج پنجاب دے دیہات  
پیار گھروان توں مومڑے بٹاکے اوہناں دی پیادری شجاعت  
فوجی دی گل مار کئی گئی ۴۔ اوہناں دے ایہں فعلل وج عمران  
دے حال نال رویہ دا کردار وی بڑا پیادرانہ دے دیہانہ انداز  
ناول دے سلسلے کردار سکھن سکھن سکھن سکھن سکھن سکھن  
کرہا کرہا کرہا کرہا کرہا کرہا کرہا کرہا کرہا کرہا کرہا  
کردار نظر آندے۔ محقر ایہہ کہ ناول دے ناول دے سلسلے  
کردار پنجاب دی تہذیب و ثقافت دے کہنے داد ہے۔ ایہہ  
صرف ناول وج بیان یوں دوہڑاں دے کہناں میں سکھوں  
یوں پنجاب دی نمائندہ کہانی ۵۔

---